

Vilkår

for tilbud, aksept, rapportering og
avregning i regulerkraftopsjonsmarkedet
(RKOM)

Gjeldende fra 16.04.2021

Innhold

Sammendrag.....	2
Dokument/endringslogg.....	3
Ordliste.....	4
1 Formål og virkeområde	5
2 Annen styrende dokumentasjon.....	5
3 Informasjon	5
4 Kriterier for deltakelse	5
5 Produkter	6
6 Budgiving	6
6.1 Budinvitasjon og frister.....	6
6.2 Utforming av bud.....	6
6.3 Budkvantum.....	7
6.4 Budområder	7
7 Aksept av tilbud – Fastsettelse av pris.....	7
7.1 Prissetting	7
7.2 Informasjonsplikt for leverandører som er med i ordning for redusert tariff 8	8
7.3 Spesialkjøp	8
7.4 Informasjon om pris og volum.....	8
8 Rapportering og avregning	8
8.1 Avregning	8
8.2 Vilkår og rutiner for betaling	9
8.3 Opsjonspremie for bud med begrensninger i produktet RKOM Med begrensninger	9
9 Effektivolum og tilgjengelighet i RKM	9
10 Konsekvenser ved manglende oppfyllelse av forpliktelse	10
11 Konfidensialitet.....	10
12 Force majeure.....	11
13 Tvisteløsning	11
14 Informasjonsplikt.....	11
15 Endringer i vilkårene	11

Sammendrag

Dette dokumentet har til hensikt å beskrive gjeldende markedsvilkår for regulerkraftopsjoner for levering av manual Frequency Restoration Reserves (mFRR), også kalt regulerkraft, i det nordiske regulerkraftmarkedet. Herunder tilbud, aksept/prissetting og håndtering av bud i regulerkraftopsjonsmarkedet

NB: Denne versjonen er ikke gjeldende

Dokument/endringslogg

Version	Revisjon	Forfatter	Dato
7.0	Dato for impl. av RKOM-ned	MMØ	03.02.2021
6.0	Høringsversjon: Endret til å omfatte også nedreguleringsressurser	LS	07.05.2020
5.0	Mindre rettelser av feil i begrepene hviletid og varighet, ny link til Fiftyweb	LS	17.04.2020
4.0	Inndeling i hverdag- og helgeoppkjøp, samt deltakelse fra ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk	KD	12.11.2018
3.0	Høringsversjon	KD	29.06.2018
2.0	Ny innholdsstruktur og omskriving	MMØ/RBJ	09.09.2016
1.0	Innføring av produkt for høykvalitet og reserver med begrensinger	IHE	10.11.2014

Ordliste

Begrep	Forklaring
Leverandør	Markedsaktør med reguleringsressurser som tilbys TSO i balansemarkedene.
Balanseansvarlig	Markedsaktør som er finansielt ansvarlig for sin egen og/eller en annen aktørs ubalanse.
Balanseregulering	Bruk av fleksible ressurser (reguleringsobjekt) til å redusere ubalansen i et eller flere budområder.
Reguleringsobjekt	Et reguleringsobjekt defineres som et volum produksjon eller forbruk og som har fleksibilitet til å reguleres opp og/eller ned. Det er mulig å samle reguleringsobjekter i stasjonsgrupper.
Budområde	Et definert geografisk område som angir budets lokasjon.
Budkvantum / effektkvantum	Angir budets leveranse/anskaffet reservekapasitet i effekt [MW].
Volum / reservevolum	Angir levert/anskaffet/avregnet reserve i energi [MWh].
Varighet	Med varighet menes maksimalt antall timer som reserven kan aktiveres sammenhengende i RK-markedet [h].
Hviletid	Hviletid menes minimum antall timer som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering i RK-markedet [h].
Flaskehals	En flaskehals indikerer at overføringskapasiteten på en eller flere linjer/kabler er fullt utnyttet.
FiftyWeb	FiftyWeb er Statnetts applikasjon for aktører som skal sende inn systemdata og produksjonsplaner, og anmelde bud i reservemarkeder.
Ediel	Ediel er etablert som standard for EDI i elektrisitetsbransjen. Ediel tar i bruk et utdrag av EDIFACT-meldinger hvor aktuelle meldingstyper er blitt tilpasset kraftmarkedet. Ediel baserer seg fullt ut på den internasjonalt etablerte EDIFACT-standarder.
EDIFACT	EDIFACT står for "Electronic Data Interchange For Administration, Commerce and Transport", og er en standard som eies av FN (United Nations). EDIFACT består av et sett av internasjonale standarder, kataloger og retningslinjer for elektronisk utveksling av strukturerte data.

1 Formål og virkeområde

Vilkårene gjelder ved tilbud, aksept og bruk av regulerkraftopsjoner (RK-opsjoner). Vilkårene er bindende for leverandør i regulerkraftopsjonsmarkedet (videre omtalt i dokumentet som "leverandør") og Statnett fra og med 16.04.21 og erstatter vilkår datert 17.04.2020.

Regulerkraftopsjonsmarkedet (RKOM) er et virkemiddel for å sikre tilstrekkelig mengde tilbudt mFRR, også kalt regulerkraft, i regulerkraftmarkedet (RKM) for å dekke nasjonalt og regionale behov på elspotområdenivå. Ordningen skal ikke håndtere lokale effektutfordringer.

RKOM omfatter opp- og nedreguleringsressurser fra produksjon og forbruk. Vilkårene omfatter RK-opsjoner på både uke- og sesongbasis.

2 Annen styrende dokumentasjon

Statnett er, gjennom forskriften om systemansvaret, § 9 annet ledd, pålagt å disponere tilstrekkelig mengde effektreserve. Dette sikres gjennom RKOM.

For aksepterte bud i RKOM skal forhold som ikke er beskrevet eksplisitt i disse vilkår, følge Vilkår for tilbud, aksept, rapportering og avregning regulerkraftmarkedet (RKM) og Avtale om tilgang til engrosmarkedet for elkraft i Norge (Balanseavtalen).

3 Informasjon

Gjeldende versjon av disse vilkår for RKOM og annen informasjon om Statnetts kjøp og bruk av RK-opsjoner finnes på www.statnett.no. Budinvitasjon og annen relevant informasjon sendes ut via Landssentralens meldingstjeneste.

4 Kriterier for deltakelse

Produksjon og forbruk som oppfyller vilkår i RKM kan gi bud i RKOM.

Leverandører må være godkjent som RKOM-leverandør for å delta i RKOM. Skjema for søknad om deltakelse i RKOM for ny leverandør og opprettelse av ny stasjonsgruppe sendes til rkom@statnett.no. Leverandører godkjennes av Statnett og tildeles deretter brukernavn og passord for å kunne delta i markedet.

Leverandøren må enten selv være balanseansvarlig eller være tilknyttet en balanseansvarlig som kan tilby forpliktet mengde RK-bud i RKM. Hvis leverandør ikke har egen balanseavtale med Statnett, er det leverandøren sitt ansvar å informere og avtale tilbuds- og avregningsmessige forhold med sin balanseansvarlige.

For felleseide anlegg må RKOM-bud registreres av kun én leverandør.

Leverandører som er med i ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk kan delta i RKOM. Det er i slike tilfeller krav til informasjonsutveksling fra leverandør til berørt nettselskap. Dette er beskrevet i punkt 7.2.

5 Produkter

Regulerkraftopsjoner sikres i RKOM-sesong og RKOM-uke.

RKOM-sesong gjelder for den periode som blir spesifisert ved forespørsel, i utgangspunktet uke 45-16. RKOM-sesong har ett tidsavsnitt:

- Dag kl. 05.00-24.00 (mandag-fredag).

Kjøp i RKOM-uke blir foretatt ved behov ut fra en vurdering av den aktuelle kraftsituasjonen.

RKOM-uke deles i to tidsavsnitt over døgnet og to tidsavsnitt gjennom uken:

- Natt Hverdag kl. 00.00-05.00 (mandag-fredag)
- Dag Hverdag kl. 05.00-24.00 (mandag-fredag)
- Natt Helg kl. 00.00-05.00 (lørdag-søndag)
- Dag Helg kl. 05.00-24.00 (lørdag-søndag)

RKOM deles i to produkter; "RKOM Høykvalitet" og "RKOM Med begrensninger".

Produkt	Kriterier for å tilby produktet
RKOM Høykvalitet	Ingen begrensninger i varighet eller hviletid.
RKOM Med begrensninger	Uten eller med begrensninger i varighet og hviletid. Maksimal hviletid er 8 timer.

Med varighet menes maksimalt antall timer som reserven kan aktiveres sammenhengende i RK-markedet. Med hviletid menes minimum antall timer som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering i RK-markedet.

6 Budgiving

6.1 Budinvitasjon og frister

Statnett fastsetter når og om det skal bes om tilbud på RK-opsjoner.

Invitasjon til deltakelse i RKOM-sesong sendes ut via Landssentralens meldingstjeneste.

Informasjon og budskjema finnes på www.statnett.no. Aktuelle tidsfrister fremgår av budinvitasjon.

Bud i RKOM-sesong sendes via e-post til rkom@statnett.no. Kvantum og pris per innkjøpt produkt publiseres på www.statnett.no før vedståelsesfristen.

Forespørsel om bud i RKOM-uke gjøres ved behov av Statnett via Landssentralens meldingstjeneste. Bud i RKOM-uke sendes inn av budgiver via Fiftyweb¹. Budfrist for RKOM-uke Hverdager (mandag-fredag) er normalt fredag kl. 12.00 for kommende uke. Budfrist for RKOM-uke Helg (lørdag-søndag) er normalt torsdag kl. 12.00 for kommende helg. Kvantum (MW) og pris per produkt og område for neste ukes kjøp offentliggjøres på Statnetts nettsider innen kl. 14.00 samme dag. Hver enkelt leverandørs tilslag vises også på Fiftyweb.

6.2 Utforming av bud

Bud skal gis på den måten og i det formatet Statnett til enhver tid bestemmer.

Bud og tidsfrister i RKOM gis for respektive markedsperioder slik Statnett anmoder ved forespørsel. Budprisen gis i NOK/MW/time, med inntil to desimaler.

- I RKOM-sesong gis tilbud for hele perioden, med NOK/MW/time som enhetspris.

¹ Se <http://fiftyweb.statnett.no/>

- I RKOM-uke kan leverandør gi tilbud for opptil 2 uker frem i tid, men hver uke blir behandlet som et separat bud. Bud deles i dag og natt og i hverdag og helg. Leverandøren kan by inn ulikt volum i RKOM-uke Dag og RKOM-uke Natt, samt RKOM-uke Hverdag og RKOM-uke Helg.

Bud skal gis per budområde. Leverandør har anledning å legge inn merknad i hvert bud, og det er ønskelig at tilbydere benytter denne muligheten for informasjon om lokalisering. Statnett kan ved behov stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til nettmessig lokalisering og budets størrelse.

Det skal i alle bud, uavhengig av produkt, angis om budet gjelder forbruk eller produksjon.

For bud i RKOM Med begrensninger skal det angis i budet om varighet er 4 timer eller mindre og/eller om hviletid er lengre eller lik 1 time.

6.3 Budkvantum

Minste budkvantum i RKOM er ordinært 1 MW. For å oppfylle vilkårene i RK-markedet må budkvantum i RK være minimum 10 MW, med unntak av budområde NO1 hvor det tillates inntil ett bud med kvantum fra og med 5 til 9 MW per stasjonsgruppe.

Volum som er forventet utilgjengelig i hele eller deler av den aktuelle markedsperioden skal ikke tilbys i RKOM. Dette inkluderer forbruk som har fått varsel om eller er utkoblet etter ordningen for fleksibelt forbruk med redusert tariff.

6.4 Budområder

Budområdene i RKOM (uke og sesong) følger til enhver tid gjeldende elspotområder.

Ved eventuelle endringer av elspotområder i løpet av sesongen vil det for bud akseptert i RKOM sesong medføre at aktuell leverandør etter avtale med Statnett må gjøre en omfordeling av forpliktelsen som er påvirket av endret elspotområdeinndeling. Avtalt pris påvirkes ikke.

7 Aksept av tilbud – Fastsettelse av pris

7.1 Prissetting

Statnett fastsetter hvilke tilbud som aksepteres.

Primært kriterium for aksept innen hvert budområde og tidsavsnitt (dag/natt og hverdag/helg) er tilbudspris. Ved lik tilbudspris velges bud ut fra behov (passende volum) og deretter innsendingstidspunkt.

Følgende forhold kan medføre avvik fra dette priskriteriet:

- a) Lokale nettforhold som medfører behov for å hoppe over bud
- b) Behov for minimum ressurser fra produktet RKOM Høykvalitet, som gir behov for å hoppe over bud i produktet RKOM Med begrensninger

Prinsipp for prissetting er marginal-prissetting, hvor aksepterte bud får samme pris lik høyeste aksepterte pris. Budområder får lik pris i RKOM når det ikke forventes flaskehals mellom budområdene som medfører krav til en geografisk fordeling av reservene mellom budområdene. Ved flaskehals mellom budområder, som gir behov for spesifikk volumfordeling, kan RKOM Høykvalitet og RKOM Med begrensninger få ulike priser pr. område.

For prissetting av produktene RKOM Høykvalitet og RKOM Med begrensninger, gjelder følgende prisregler:

- Når volumfordelingen mellom produktene ikke har betydning for kjøpet, dvs. det ikke har vært overhopp av bud som skyldes Statnetts behov for å sikre tilstrekkelig ressurser fra RKOM Høykvalitet, prises begge produktene til høyeste aksepterte bud, uansett produkt.
- Ved behov for "overhopp" av bud i produktet RKOM Med begrensninger på grunn av sikring av ressurser fra RKOM Høykvalitet, prises produktene separat til høyeste aksepterte bud innenfor eget produkt.

Ved overhopp av bud grunnet lokale nettforhold skal Statnett kommunisere årsak i Fiftyweb, slik at dette blir tilgjengelig for leverandøren. Årsaker til overhopp kan være:

- Intakt nett overlast
- Utkoblinger
- Annet

Med "Intakt nett overlast" menes at den tilbudte reserven er overhoppet fordi den forventes å være innestengt bak en lokal flaskehals. Med årsak "Utkoblinger" menes at den tilbudte reserven er overhoppet som følge av lokal flaskehals som skyldes redusert overføringskapasitet på grunn av vedlikehold i nettet. Ved "Annet" må årsak angis i tillegg. Statnett kan også gi tilleggsinformasjon til de definerte årsakene.

7.2 Informasjonsplikt for leverandører som er med i ordning for redusert tariff

Statnett stiller krav til at leverandører som er med i ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk har informasjonsutveksling med berørt nettselskap. Leverandørene plikter å melde fra til berørte nettselskaper i forkant av søknad om deltakelse i RKOM, når dette forbruket får tilslag i RKOM og ved aktivering i RKM. Varslingsrutinene for tilslag i RKOM og aktivering i RKM avtales bilateralt mellom leverandør i RKOM og berørt nettselskap.

7.3 Spesialkjøp

Dersom Statnett har behov for mer effektreserve for å dekke nasjonale/regionale behov, kan Statnett etter prissettingen i RKOM anskaffe spesialkjøp ut fra allerede inngitte tilbud. Tilbyder står i slike tilfeller fritt til å avgjøre om opprinnelig tilbud fortsatt gjelder. Spesialkjøp kan benyttes i tidsrommet frem til elspotmarkedet er klarert. Etter at prisen i elspotmarkedet er satt benyttes for § 12 4. ledd til å rekvirere effekttilgang.

7.4 Informasjon om pris og volum

For RKOM sesong gjøres resultat fra tilbudsrunder kjent på www.statnett.no, og leverandørene vil motta e-post med pris og akseptert volum innen utløpet av vedståelsesfristen.

For RKOM-uke gis informasjon på www.statnett.no normalt innen 2 timer etter tilbudsfristen. Tilbyderne er ansvarlige for å finne informasjon om egne tilbud er akseptert på Fiftyweb.

8 Rapportering og avregning

8.1 Avregning

Avregning av RKOM skjer ukentlig, normalt 4 virkedager etter leveringsuken. Avregningen spesifiseres pr. produkt.

Avregningen er basert på den samlede forpliktelsen for RKOM-uke, sesong, spesialkjøp og bilaterale avtaler og at leverandøren leverte bud i RK-markedet, time for time. Ved avvik mellom forpliktelse og leveranse vil det resultere i redusert opsjonspremie, se punkt 10. Ved avvik fra forpliktelsen i ett eller flere kvarter i en time vil leverandøren få avvik tilsvarende hele timen.

Leverandøren får tilgang til informasjon om sine forpliktelser og eventuelle avvik via FiftyWeb.

Godtgjørelse og avviksoppgjør for opsjoner blir sendt som faktura til leverandøren.

8.2 Vilkår og rutiner for betaling

Avtalebeløpet skal normalt utbetales til aktuell leverandør 14 dager etter utført avregning. Med avtalebeløpet menes den godtgjørelse som beregnes i henhold til vilkårene.

8.3 Opsjonspremie for bud med begrensninger i produktet RKOM Med begrensninger

Leverandører med begrensninger i sine bud (gjelder kun produktet RKOM Med begrensninger) vil få reduksjon i betalingen. Opsjonspremien for aksepterte bud med redusert varighet, og/eller krav om hviletid, fastsettes etter følgende formel:

Opsjonspremie = Vf x Hf x (tilbudt effekt) x (marginalpris i aktuelt produkt)

Varighet (hele timer)	Varighet > 4timer	4	3	2	1
Vf	1,00	0,98	0,95	0,90	0,80

Hviletid (hele timer)	Ingen hviletid	1 eller 2	3 eller 4	5 eller 6	7 eller 8
Hf	1,00	0,98	0,95	0,90	0,80

9 Effektvolum og tilgjengelighet i RKM

Akseptert effektvolum i RKOM skal være tilgjengelig i RKM i aktuell periode, hhv kl. 00.00-05.00 og 05.00- 24.00, for alle døgn som omfattes av markedsperioden.

Foreløpige anmeldelser i RKM for neste døgn sendes til Statnett innen kl. 21.30 inneværende døgn. Det vises til vilkår for anmelding i RKM.

Effektvolum i RKM må være lik eller større enn forpliktelsen i RKOM.

For produktet RKOM Høykvalitet kan aksepterte opsjoner ikke fjernes fra RKM i den hensikt å tilby effektreserven i alternative markeder, uavhengig av prisen i disse markedene.

I produktet RKOM Med begrensninger gjelder følgende:

- Forpliktelse i RKOM Med begrensninger kan i RKM erstattes med ressurser med samme eller bedre kvalitet når det gjelder begrensninger i varighet eller hviletid
- Aksepterte bud fra produksjon kan ikke fjernes fra RKM i den hensikt å tilby effektreserven i alternative markeder, uavhengig av prisen i disse markedene.
- Aksepterte bud fra forbruk kan fjernes fra RKM dersom det aktuelle forbruket blir redusert som følge av kortvarige nødvendige nedkjøringer, markedsmessige forhold eller dersom forpliktelsen ikke oppfylles på grunn av agering i elspotmarkedet/andre markeder.

I alle tilfeller der leverandøren ikke er i stand til å levere det avtalte effektvolum helt eller delvis i deler av avtaleperioden, skal dette korrigeres løpende i RKM. Dette gjelder også for effektvolum som blir utilgjengelig for RKM som følge av utkobling etter ordningen for fleksibelt forbruk med rett til redusert tariff.

Leverandører som byr inn i RKOM på vegne av en tredjepart må selv sørge for å innhente informasjon om endringer i de respektive kunders volum knyttet til tilgjengelighet og kvalitet for RKOM- og RKM-bud. Dette gjelder også for RKOM og RKM-bud som ikke lenger er tilgjengelige på grunn av utkobling gjennom ordning for fleksibelt forbruk.

10 Konsekvenser ved manglende oppfyllelse av forpliktelse

Ved redusert effektvolum reduseres godtgjørelsen for RK-opsjoner (pr time, leverandør og område) som følger:

$$\text{Avkortning [NOK]} = A \times \text{avvikspris [NOK/MWh]} \times \text{manglende effektvolum [MWh]}$$

Avvikspris pr. time beregnes som en volumvektet pris basert på opsjonspremier for tilslag i uke, sesong og spesialkjøp i det aktuelle produktet.

Avviksfaktorene ved redusert effektvolum, A, er som følger:

- RKOM Høykvalitet A=25
- RKOM Med begrensninger
  - Produksjon A=25
  - Forbruk A=2

Det gis unntak fra reglene for avkortning i følgende situasjoner:

- Dersom redusert effektvolum skyldes teknisk feil i anlegget eller andre forhold, herunder pålegg fra systemansvarlig, som leverandøren ikke har innflytelse eller kontroll på, men som ikke kan defineres som force majeure, settes avviksfaktor A=2.
- Dersom redusert effektvolum skyldes at volumet ble koblet ut etter ordningen for fleksibelt forbruk med rett til redusert tariff settes avviksfaktor A=2 for forbruk både for RKOM Høykvalitet og RKOM med begrensninger.
- Ved redusert effektvolum under force majeure benyttes avkortingsfaktor A=1.

For at unntak skal bli innvilget må leverandør informere systemansvarlig om redusert effektvolum pr. e-post til D-vakt@statnett.no senest kl. 12.00 mandag etter leveringsuken.

Per område og leverandør reduseres ikke godtgjørelsen i noe tilfelle med mer enn den samlede opsjonspremier for uken.

Ved uenighet om hvorvidt det har vært avvik på levert eller tilgjengelig volum har leverandøren frist på 2 uker etter leveringstidspunkt til å informere systemansvarlig.

Dersom leverandøren ved gjentatte anledninger unnlater å oppfylle sin forpliktelse som forutsatt i disse vilkår, og dette skyldes forhold innenfor leverandørens kontroll, kan Statnett ekskludere leverandøren fra deltakelse i RKOM.

11 Konfidensialitet

Statnett forplikter seg til å holde inngitte tilbud konfidensielle, med mindre offentlig regelverk eller pålegg krever at disse skal offentliggjøres.

12 Force majeure

Leverandør og Statnett er begge fri for ethvert ansvar for manglende oppfyllelse av disse vilkårene som skyldes krig, streik, lockout og offentlige pålegg, eller andre årsaker som ligger utenfor partenes kontroll. Dersom en av partene, på grunn av en force majeure situasjon som definert ovenfor, ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter vilkårene, skal partenes gjensidige forpliktelser etter vilkårene være suspendert så lenge situasjonen vedvarer.

Dersom en av partene påføres utgifter som skyldes at den annen part har force majeure, har vedkommende ikke krav på å få erstattet utgiftene.

13 Tvisteløsning

Dersom det oppstår en tvist mellom tilbyder og Statnett, skal denne så vidt mulig søkes løst gjennom forhandlinger. Dersom dette ikke fører frem, kan hver av partene bringe saken inn for domstolene. Oslo tingrett vedtas som verneting, jfr. tvisteloven § 4-6.

14 Informasjonsplikt

Leverandørene plikter å informere Statnett umiddelbart om alle forhold som har betydning for deres forpliktelser gitt i vilkårene.

15 Endringer i vilkårene

Dersom Statnett ønsker å foreta endringer i vilkårene, skal endringsforslaget sendes på høring med minimum fire ukers frist. Statnett kan deretter ensidig foreta endringer i vilkårene.

Dersom en interessent ønsker å foreta endringer i vilkårene, skal forslag til endringer fremstilles skriftlig for Statnett. Statnett skal undergi forslagene en god og rask vurdering. Statnetts endelige vurdering av forslaget skal begrunnes skriftlig.

NB: Denne versjonen
er ikke gjeldende